

Jan Sztaudynger (28 kwietnia 1904 w Krakowie - 12 września 1970 tamże)

*Pewien satyryk z Krakowa -
- mocna jak rzadko ta głowa -
wytaczał fraszki
bez łyka z flaszki,
umiał na trzeźwo balować.*

*Pewien satyryk z Krakowa
mocny w potyczkach na słowa,
tu zabrał głos,
tam oddał cios...
Sztuką na piór(k)a wojować!*

*Pewien satyryk z Krakowa,
humor wytrawny, noc zdrowa,
igraszki fraszki,
impra bez flaszki,
i rankiem nie boli głowa.*

*Pewien satyryk spod Wawelu,
język figlarza jak niewielu,
zabawne piórka
słał spoza biurka,
pośmiał się człowiek w Peerelu.*

*Pewien satyryk zrodzon pod Wawelem
z raję kpił sobie równo z burdelem,
Adam podskoczy,
Ewa zaskoczy,
prawo miłości królem-ś czy menelem.*

(ebs)

*

Jan Izidor Sztaudynger - polski poeta, satyryk, teoretyk lalkarstwa, tłumacz. Pseudonimy: Dr J. Szt.; J. S.; J. Szt.; Jan Kokowski; Jan Korab; Jan Szt.; JANSZT; Józef Czosnowski; JSZT.; Szt.; Świerszcz.

<https://www.youtube.com/watch?v=KKeaI0z7l18>

Mąż Zofii Jankowskiej, ojciec Anny Sztaudynger-Kaliszewicz, doktor socjologii oraz propagatorki jego twórczości oraz Jana Jacka Sztaudyngera, profesora zwyczajnego Katedry Ekonometrii na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego.

Publikował artykuły, recenzje, wiersze. Działał w kabarecie „Klub Szyderców”, kierowanym przez Artura Marię Swinarskiego.

Znany przede wszystkim z publikacji fraszek i uznawany za „odnowiciela tego gatunku”:

"Sztadynger chciał wyprostować nieco wykoślawione pojęcie fraszki i przywrócić jej znaczenie poetyckie"
(Natanson W., "Hierarchie i sylwety", Warszawa, 1985)

W ostatnich latach życia zmagał się z ciężką chorobą. Dwudziestokrotnie leżał w szpitalach m.in. w Krakowie, Łodzi i Warszawie. Zmarł w Klinice Hematologicznej J. Aleksandrowicza w Krakowie 12 września 1970 roku. Pochowano go na cmentarzu Salwatorskim trzy dni później.

<https://www.youtube.com/watch?v=ZuJDhcscfk4>

Wydał m.in.:

Piórka, Warszawa 1954.

Krakowskie piórka, (Kraków 1956, 1958, 1959)

Nowe piórka, Warszawa 1956

Stare i nowe piórka. Wybór, Warszawa 1957 (wg Natansona tytuł brzmi: *Nowe i stare piórka*)

Piórka z gór, Kraków 1961.

Piórka znalezione. Posłowie: A. Sztadynger-Kaliszewiczowa, Kraków 1975

Nie tylko „Piórka”. Fraszki, wiersze, bajki, wyboru dokonała A. Sztadynger-Kaliszewicz, Łódź 1986

Piórka dla dzieci, Kraków 2004

Puch ostu: fraszki o życiu i miłości. Wybór Anna Sztadynger-Kaliszewicz, Dorota Sztadynger-Zaczek, Kraków 2004

*

Fraszki:

- *Ach, już niejedna jak but głupiutka,*
Wystrychnęła mędrca na dudka.
- *Amor, to jest naturalne,*
Lubi czyny amoralne.
- *Gwarancja cnoty,*
To brak ochoty.
- *Intencje czyste,*
Grzechy soczyste.
- *Jabłek nie jadam.*
Zmądrzałem. □ Adam.
(Rajska depesza)
- *Kiedy stworzył Bóg Adama,*
On zapytał się - A dama?
(Pierwsze pytanie)

- *Lepsze - wrogiem dobrego,[]
Gorsze - przyjacielem złego.*
- *Najmilsza amplituda
- []Od uda do uda.*
- *Nie miałem,[]
Bo nie śmiałem.
(Dzieje miłości)*
- *On wyszedł z honorem
- a ona z bachorem...
(Dwa wyjścia)*
- *Rzekła lilia do motyla:
- Nikt nie patrzy, niech pan zapyla!*
- *Skarżysz się na chmurę pyłu
-[] To dlaczego idziesz z tyłu?
(Maruderowi)*
- *Zakaz to najlepsza propaganda.
(Zakaz)*
- *Zbawiać przemocą?[]
Po co?*
- *Żaden magnes tak nie działa,[]
Jak magnes pięknego ciała.
(Najlepszy magnes)*
- *Adam ujrawszy, że Ewa jest naga,[]
Innego raję już się nie domaga.
(Po zjedzeniu jabłka)*
- *Brak okazji, odwagi, ochoty -
Powody niejednej cnoty.
(Brak trzech „O”)*
- *Któż równa
Do gówna?*
- *Była wierna jak skała,
[]Lecz czasami kruszała.
(Skała)*
- *Cisza i ciemność[]
Potęgują wzajemność.
(Potęgowanie)*
- *Dawniej udawałem cnotę,[]*

*Dzisiaj udaję ochotę.
(Etapy udawania)*

- *Dziewczęcym udkiem*
*Bronię się przed smutkiem.
(Spoglądanie na wysmukłoność)*
- *Jej drabina do kariery,*
*Ma cztery litery.
(O czterech szczęblach)*
- *Nie rób samemu,
co można we dwoje.
(Rady i zasady)*
- *Nim pomyślicie o miłosnej uczcie,*
*Pierwej się uczcie.
(Oda do młodości)*
- *On był stały -*
*□ Tylko one się zmieniały.
(Męska stałość)*
- *Ten pan i ta pani
są na siebie skazani!
(Małżeństwo)*
- *Zwiększa smak potraw i miłości*
*Ten, kto czasem pości.
(Błogosławiony post)*
- *Adam i Ewa*
*□i drzewa.
(Szczęście)*
- *Ani się nie spodziały,
a już się spodziewały.*
- *Bóg tyle hoźych dziewczek stwarza,
A potem wszyscy huzia na dziwkarza.
(Huzia na Józia)*
- *A kiedy strzyżesz owieczki,
Opowiadaj im bajeczki.
(Rada dla dobrego pasterza)*
- *Dbam o was, krowy moje,
Dlatego bo was doję...*
- *Ilu samców,
Tylu kłamców.*

(Nie wierz chłopu)

- *Na tym polega rola sumienia,
Że grube grzechy na drobne zmienia.
(Rola sumienia)*
- *Najłatwiej wtedy zdobyć uznanie,
Gdy się już kicha na nie.
(Pora na uznanie)*
- *Powiedzą ci sąsiedzi,
Co masz wyznać na spowiedzi.
(Wiedzą lepiej)*
- *Radosne „już” w „jeszcze”
Zamienia się złowieszcze.
("Już" i "jeszcze")*
- *Innej trzeba odwagi
Do prawdy i do blagi.*

źródła i więcej fraszek, zdj. ze strony culture.pl